

Вх. №/..... 2019 г.

ДО
ДОЦ. Д-Р ИВАН Н. ИВАНОВ
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
КОМИСИЯТА ЗА
ЕНЕРГИЙНО И ВОДНО РЕГУЛИРАНЕ

ДОКЛАД

от

дирекция „Електроенергетика и топлоенергетика“ и
дирекция „Правна“

*Относно: приемане на проект на Правила за изменение и допълнение на Правилата за
търговия с електрическа енергия*

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ПРЕДСЕДАТЕЛ,

Правомощие на Комисията за енергийно и водно регулиране (КЕВР, Комисията), регламентирано в чл. 21, ал. 1, т. 9 от Закона за енергетика (ЗЕ), е да приема или изменя правила за търговия с електрическа енергия по предложение на енергийните предприятия или по своя инициатива и да контролира спазването им. Към настоящия момент са в сила Правилата за търговия с електрическа енергия (ПТЕЕ, обн. ДВ, бр. 66 от 26.07.2013 г., изм. и доп., бр. 39 от 9.05.2014 г., бр. 90 от 20.11.2015 г., в сила от 20.11.2015 г., бр. 100 от 15.12.2017 г., в сила от 15.12.2017 г., бр. 72 от 31.08.2018 г., в сила от 31.08.2018 г., бр. 35 от 30.04.2019 г.).

Съгласно чл. 91, ал. 4 от ЗЕ, КЕВР, при отчитане на постигнатите резултати от работата на електроенергийната система и пазара на електрическа енергия и процедурите, регламентираны в Правилата за търговия с електрическа енергия, по предложение на енергийните предприятия или по своя инициатива изменя или приема нови Правила за търговия с електрическа енергия при спазване на принципите на равнопоставеност и баланс на интересите на всички страни.

Със Закон за изменение и допълнение на Закона за енергетиката, обнародван в ДВ, бр. 41 от 21.05.2019 г., в сила от 21.05.2019 г. (ЗИД на ЗЕ, обн. ДВ, бр. 41 от 21.05.2019 г.) и Закон за изменение и допълнение на Закона за енергетиката, обнародван в ДВ, бр. 79 от 08.10.2019 г., в сила от 08.10.2019 г. (ЗИД на ЗЕ, обн. ДВ, бр. 79 от 08.10.2019 г.) са извършени промени в ЗЕ и в Закона за енергията от възобновяеми източници, част от които налагат подзаконовите актове по прилагането им, в т.ч. и ПТЕЕ, да се приведат в съответствие със закона (§ 32 от Преходните и заключителни разпоредби на ЗИД на ЗЕ, обн. ДВ, бр. 41 от 21.05.2019 г. и § 26 от Преходните и заключителни разпоредби на ЗИД на ЗЕ, обн. ДВ, бр. 79 от 08.10.2019 г.).

Предвид гореизложеното, със Заповед № 3-Е-209 от 17.10.2019 г. на председателя на КЕВР е сформирана работна група, която да изготви доклад и проект на Правила за изменение и допълнение на ПТЕЕ (проект на ПИД на ПТЕЕ) в съответствие с чл. 28 от Закона за нормативните актове (ЗНА).

След обсъждане и анализ на относимите факти и обстоятелства се установи следното:

Съгласно чл. 28, ал. 1 и ал. 2 от Закона за нормативните актове (ЗНА), в редакцията обн. ДВ, бр. 34 от 2016 г., в сила от 04.11.2016 г., проектът на нормативен акт се внася за обсъждане и приемане от компетентния орган заедно с мотивите, съответно доклада към него и предварителната оценка на въздействието по чл. 20 от ЗНА, като мотивите, съответно докладът, следва да съдържат: причините, които налагат приемането; целите, които се поставят; финансовите и други средства, необходими за прилагането на новата уредба; очакваните резултати от прилагането, включително финансовите, ако има такива; анализ за съответствие с правото на Европейския съюз. Предвид разпоредбата на § 5 от Преходните и заключителни разпоредби към ЗНА, за приеманите от КЕВР подзаконови нормативни актове не се изисква изготвяне на предварителна оценка на въздействието по чл. 20 от ЗНА.

Във връзка с горното, в настоящия доклад са изложени мотивите за приемането на приложения проект на ПИД на ПТЕЕ, както следва:

1. Причини, които налагат приемането на ПИД на ПТЕЕ:

С измененията и допълненията на ЗЕ (обн. ДВ, бр. 41 от 21.05.2019 г.) се пристъпва към следващ етап от либерализацията на пазара на електрическа енергия, като задължението на производителите на електрическа енергия, произвеждана от възобновяеми източници (ВИ) и от високоефективно комбинирано производство на електрическа и топлинна енергия (ВЕКП) да продават цялото произведено количество електрическа енергия на различните сегменти на организирания борсов пазар следва да се прилага и спрямо тези с обща инсталирана мощност от 1 MW до 4 MW. В тази връзка се налага реорганизация на работата на балансиращия пазар и по-конкретно на структурата и състава на балансиращите групи, на възможността за обединение на балансиращи групи, както и на дейността на координаторите на балансиращи групи.

С допълнението на чл. 104 от ЗЕ с нова ал. 2 се въвежда яснота относно лицата, които дължат цени за достъп и/или за пренос до/през електропреносната и електроразпределителните мрежи, в т.ч. и в случаите на износ на електрическа енергия с произход Р България. Това допълнение на ЗЕ от своя страна налага отмяна на някои разпоредби в ПТЕЕ, които му противоречат.

Предложените промени, касаещи работата на организирания борсов пазар на електрическа енергия са необходими във връзка с предстоящата интеграция на българската пазарна зона със съседни такива в сегменти „ден напред“ и „в рамките на деня“.

Необходими са изменения и допълнения в глава пета, шеста и девета на ПТЕЕ във връзка с въвеждането на нов вид участник на балансиращия пазар – „агрегатор на група от обекти“, като в § 1 от Допълнителната разпоредба на ПТЕЕ следва да бъде дадена легална дефиниция на понятието.

Необходимо е също така обхватът на чл. 29, ал. 5 и чл. 31а, ал. 1 от ПТЕЕ да бъде разширен и по отношение на други съоръжения за съхранение на енергия, освен ПАВЕЦ, предвид липсата на регламентация и очакваното скорошно навлизане на такъв тип обекти.

С измененията и допълненията на ЗЕ (обн. ДВ, бр. 79 от 08.10.2019 г.) е създадена нова т. 42 в чл. 21, ал. 1 от ЗЕ, с която се регламентира правомощие на КЕВР да одобрява правила за работа на организиран борсов пазар на електрическа енергия по предложение на оператора на борсовия пазар, което налага извършването на промени в глава четвърта „Борсов пазар на електрическа енергия“.

Отделно от горното, при отчитане на постигнатите резултати от работата на електроенергийната система и пазара на електрическа енергия за периода след последните изменения на ПТЕЕ (обн. ДВ, бр. 72 от 31.08.2018 г. и бр. 35 от 30.04.2019 г.) са установени непълноти и неточности в настоящата редакция на акта, както и наличието на разпоредби, създаващи възможност за извършване на злоупотреби. В тази връзка възникна необходимост от прецизиране на разпоредби на глава осма от ПТЕЕ относно реда и условията за смяна на доставчик на електрическа енергия и на координатор на балансираща група и правилата за снабдяване от доставчик от последна инстанция и премахването на възможността за прехвърляне на отговорността за балансиране по чл. 56а, ал. 10 от ПТЕЕ.

След разглеждане и анализ на необходимите изменения и допълнения на ПТЕЕ се установи, че същите не са в такава степен многобройни и важни и не налагат отмяна на съществуващите правила и приемане на изцяло нов акт, като е достатъчно отразяването им в действащите ПТЕЕ.

2. Цели, които се поставят:

С проекта на ПИД на ПТЕЕ се цели привеждането на акта в съответствие с последните изменения и допълнения на ЗЕ, посочени по-горе.

С предложените изменения се създават необходимите нормативни предпоставки за реалното участие на производителите от ВИ и ВЕКП с обекти с обща инсталирана електрическа от 1 MW до 4 MW на организиран борсов и на балансиращ пазар. В проекта на ПИД на ПТЕЕ и по-конкретно промените в глава пета от ПТЕЕ се регламентират ясни правила и условия за участие на тези производители на електроенергийната борса с цел от една страна предотвратяване в значителна степен на възможностите за злоупотреби и извличането на неполагащи се изгоди, а от друга – създаване на сигурност и увереност в пазарните участници, че постигнатите резултати се дължат действително на обективни фактори, а не на непазарни такива.

Прецизирани са разпоредбите, касаещи структурата на отделните видове балансиращи групи и дейността на координаторите на балансиращи групи. С тези изменения се цели облекчаване и опростяване работата на независимия преносен оператор и на координаторите на балансиращи групи при изготвянето и регистрацията на графиците на производителите от ВИ с обекти с обща инсталирана електрическа мощност от 1 MW до 4 MW в системата за администриране на пазара.

С предложението за отпадане на чл. 56а, ал. 10 от ПТЕЕ ще се премахне съществуващата възможност за крайния снабдител и оператора на електроразпределителната мрежа чрез съгласувани действия, които отчитат разликите в регулираната цена на обществения доставчик (която е постоянна, независимо от часа/периода/сезона на потребление) и динамиката на цените на пазара ден-напред (които се влияят от горните фактори), като по този начин операторите на електроразпределителни мрежи покриват технологичните си разходи с електрическа енергия от обществения доставчик, което води до чувствително превишаване на определената от КЕВР разполагаемост по чл. 21, ал. 1, т. 21 от ЗЕ и създава необходимост от налагане на допълнителни задължения към обществото на производители от страна на министъра на енергетиката.

Промените, касаещи работата на организирания борсов пазар на електрическа енергия имат за цел създаването на необходимите нормативни предпоставки и уреждането на новия тип пазарни отношения, които ще възникнат в резултат от интеграцията на българската пазарна зона с други пазарни зони и/или обединения на пазарни зони в сегменти „ден напред“ и „в рамките на деня“

С предложенията относно понятието „агрегатор на група от обекти“ се регламентира правното положение, както и правата и задълженията на този търговски участник в качеството му на доставчик на бърз (минутен) и бавен (студен) резерв за заместване в рамките на пазара на балансираща енергия.

С допълнението на чл. 29, ал. 5 и чл. 31а, ал. 1 от ПТЕЕ се цели осигуряването на равнопоставеност и еднакво третиране на всички видове съоръжения за съхранение на енергия.

Промените в глава четвърта „Борсов пазар на електрическа енергия“ отразяват решението на законодателя за делегиране на ново правомощие на Комисията по чл. 21, ал. 1, т. 42 от ЗЕ и целят създаване на безпротиворечивост между обхвата на ПТЕЕ, от една страна, и Правилата за работа на организиран борсов пазар на електрическа енергия, от друга.

Предложените изменения в глава осма от ПТЕЕ премахват в значителна степен съществуващите в практиката спорни моменти и неясноти по отношение прилагането на реда и условията за смяна на доставчик на електрическа енергия и на координатор на балансираща група и правилата за снабдяване от доставчик от последна инстанция.

3. Финансови и други средства, необходими за прилагането на новата уредба:

Прилагането на проекта на ПИД на ПТЕЕ не е обвързано с разходи за държавния бюджет.

4. Очаквани резултати от прилагането:

В резултат от създаването на необходимите условия за фактическото участие на производителите от ВИ и ВЕКП с обекти с обща инсталирана електрическа мощност от 1 MW до 4 MW на организирания борсов пазар ще се увеличи неговата ликвидност, а оттам и атрактивността и стабилността на пазара. По-високите търгувани обеми ще доведат съответно и до търсенето/предлагането на по-голям брой и по-разнообразни борсови продукти, отговарящи в най-голяма степен на портфолиото на съответния търговски участник, което ще даде допълнителен тласък в развитието на борсовата търговия. Регламентирането на ясни правила и условия за участие на тези производители на електроенергийната борса ще предоврати в значителна степен възможностите за злоупотреби и извличането на неполагащи се изгоди, като същевременно ще създаде сигурност и увереност в пазарните участници, че постигнатите резултати са дължат действително на обективни фактори, а не на непазарни такива. По този начин ще се насърчи конкуренцията между доставчици, съответно клиенти и ще се повиши доверието на всички в пазара на електрическа енергия и неговата надеждност и прозрачност.

С отпадането на чл. 56а, ал. 10 от ПТЕЕ ще се премахне една съществуваща несправедливост, чрез която някои електроразпределителни дружества намаляват разходите си за електрическа енергия за технологични разходи, която след това рефлектира в допълнителни разходи, покривани от цената за задължения към обществото, дължима от всички крайни клиенти, както на регулирания, така и на свободния пазар.

Създаването на необходимите нормативни предпоставки за интеграцията на българската пазарна зона с други пазарни зони и/или обединения на пазарни зони в сегменти „ден напред“ и „в рамките на деня“ ще спомогне за преодоляване изолираността на националния пазар и е стъпка в посока изграждането на единен европейски пазар на електрическа енергия. Обединението на българската с други пазарни зони ще даде лесен и опростен достъп на търговските участници до други пазари, характеризиращи се с много по-голяма ликвидност и ниво на конкуренция. По този начин българските производители, търговци и крайни клиенти ще имат възможност да осъществяват сделки при много по-надеждна прогнозируемост, по-ниски ценови флуктуации и като цяло в много по-стабилна среда.

Участието на агрегатори на група от обекти ще повиши конкуренцията между доставчиците на балансираща енергия за бърз (минутен) и бавен (студен) резерв за заместване, а оттам и възможностите за независимия преносен оператор да балансира отклонението от планираните/договорените графици за производство и потребление на електрическа енергия при оптимално ниво на цените за тези услуги.

Осигуряването на равнопоставеност и еднакво третиране на всички видове съоръжения за съхранение на енергия по отношение заплащането на цените за достъп, пренос и задължения към обществото ще създаде сигурност и предвидимост във връзка с реализирането на бъдещи инвестиционни намерения.

С предлаганите изменения по отношение прилагането на реда и условията за смяна на доставчик на електрическа енергия и на координатор на балансираща група и правилата за снабдяване от доставчик от последна инстанция се внася по-голяма яснота в отношенията между настоящ/нов доставчик/координатор на балансираща група, крайния клиент и оператора на електропреносната или съответната електроразпределителна мрежа и се опростява процедурата по смяна на доставчик/координатор, в резултат на което се премахват ненужни пречки и се предотвратява възникването на излишни спорове между пазарните участници при предприемане на действия по глава осма от ПТЕЕ.

5. Анализ за съответствие с правото на Европейския съюз:

Предложеният проект на ПИД на ПТЕЕ е в съответствие с действащото европейско законодателство в сектор „Електроенергетика“ и по-конкретно с Директива 2009/72/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 13 юли 2009 година относно общите правила за вътрешния пазар на електроенергия и за отмяна на Директива 2003/54/ЕО, Директива (ЕС) 2019/944 на Европейския парламент и на Съвета от 5 юни 2019 година относно общите правила за вътрешния пазар на електроенергия и за изменение на Директива 2012/27/ЕС, Регламент (ЕО) № 714/2009 на Европейския парламент и на Съвета от 13 юли 2009 година относно условията за достъп до мрежата за трансграничен обмен на електроенергия и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1228/2003, Регламент (ЕС) № 543/2013 на Комисията от 14 юни 2013 година за представяне и публикуване на данни на пазарите за електроенергия и за изменение на приложение I към Регламент (ЕО) № 714/2009 на Европейския парламент и на Съвета, Регламент (ЕС) 2019/943 на Европейския парламент и на Съвета от 5 юни 2019 година относно вътрешния пазар на електроенергия, Регламент (ЕС) 2015/1222 на Комисията от 24 юли 2015 година за установяване на насоки относно разпределянето на преносната способност и управлението на претоварването, Регламент (ЕС) 2016/1719 на Комисията от 26 септември 2016 година за установяване на насока относно предварителното разпределяне на преносна способност и Регламент (ЕС) № 1227/2011 на Европейския парламент и на Съвета от 25.11.2011 г. относно интегритета и прозрачността на пазара за търговия на едро с енергия, и не нарушава основни права и принципи от правото на Европейския съюз.

Предвид гореизложеното и на основание чл. 14 и чл. 21, ал. 1, т. 9 във връзка с чл. 91, ал. 4 от Закона за енергетиката, чл. 26 от Закона за нормативните актове, чл. 43, ал. 1 и ал. 6, чл. 49 и чл. 51 от Правилника за дейността на Комисията за енергийно и водно регулиране и на нейната администрация, предлагаме на Комисията да вземе следните

РЕШЕНИЯ:

- 1. Да приеме настоящия доклад;**
- 2. Да приеме проекта на ПИД на ПТЕЕ;**
- 3. Да публикува проекта на ПИД на ПТЕЕ, ведно с доклада, на интернет страницата на Комисията за енергийно и водно регулиране и на Портала за обществени консултации;**
- 4. Да определи дата, час и място за провеждане на обществено обсъждане на проект на ПИД на ПТЕЕ, които да бъдат публикувани на интернет страницата на Комисията;**
- 5. Да покани чрез съобщение на интернет страницата на Комисията за участие в общественото обсъждане на проект на ПИД на ПТЕЕ заинтересовани лица по смисъла на чл. 14, ал. 2 от Закона за енергетиката – държавни органи, браншови организации, енергийни предприятия, клиенти и организации на потребители;**
- 6. Да определи 14-дневен срок за предоставяне на становища по проекта на ПИД на ПТЕЕ след провеждане на общественото обсъждане.**

Приложение:

- 1. Проект на Правила за изменение и допълнение на Правилата за търговия с електрическа енергия.**